

**РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И НАУКЕ**

ЗАВОД ЗА ШКОЛСТВО

Наставни предмет
ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

предметни програм

РУСКИ ЈЕЗИК
први страни језик
I, II, III и IV разред опште гимназије

1. НАЗИВ НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

НАЗИВ ПРЕДМЕТНОГ ПРОГРАМА

РУСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

2. ОДРЕЂЕЊЕ ПРЕДМЕТНОГ ПРОГРАМА

а) Положај, природа и намјена предметног програма

Свака врста шире интеграције у европске структуре подразумијева добро обучене и квалитетне кадрове који познају и говоре стране језике. Пред нашим друштвом стоји крупан задатак достизања прокламованог идеала Савјета Европе о мултилингвалности и мултикултуралности, по коме се као минимум подразумијева добро овладавање, прије свега, матерњим језиком и културом, једним свјетским језиком, међу којима значајно мјесто има руски, и још једним језиком из ближег или даљег окружења. Динамика економских и социјалних промјена у нашем друштву и ширем окружењу намеће потребу за усвајањем језичких знања и вјештина и све више представља неопходан услов за будуће професионално ангажовање и напредовање у каријери.

У корист учења руског језика у Црној Гори говори и његово поријекло. То је блиско-сродни словенски језик којим говори преко 200 милиона људи, који има богату културну и научну традицију, на којем су написана највећа дјела свјетске класике. Осим тога, руски језик као сродни словенски језик, по својим језичким (прије свега морфолошким) особеностима (деклинација, коњугација, компарација и др.) веома је сличан српском; многе ријечи у оба језика припадају заједничком општесловенском фонду, па је зато руски језик за говорнике српског језика доста лако схватљив језик.

Једно вријеме учење руског језика у Европи због извјесних неповољних политичких и економских прилика било је запостављено. Сада се положај и улога руског језика у Европи мијењају на боље. Руски језик у посљедње вријеме успјешно пробија себи пут у средње школе и гимназије у Аустрији, Италији, Њемачкој, Француској и другим европским земљама, као и у бившим совјетским балтичким републикама, Летонији, Литванији, Естонији, гдје студенти масовно уписују студије руског језика на факултету, вјероватно што су пословни људи у Европи схватили значај изучавања руског језика за успјешну сарадњу са земљама некадашњег Совјетског Савеза. Дакле, чињеница је да бројни носиоци западних и других језика

изучавају руски језик (а и друге словенске језике) и овладавају њима до прага знања неопходног за свакидашњу комуникацију, те се с њима може комуницирати на словенским језицима, у првом реду на руском као свјетском језику.

У процесу истинског обједињавања свијета биће најприродније да се они којима је српски језик матерњи, најприје интегришу с народима који су му етнички, културно и духовно најближи, а то су доминантно словенски народи, међу којима је и руски. Стога ће и значај познавања и учења словенских језика на нашим просторима морати да иде узлазном линијом. Већ је било наглашено да блискост словенских језика омогућава да се они уз адекватну методику релативно брзо усвајају као инословенски, у сваком случају знатно брже него што се у словенској средини усвајају страни западни језици. Блискост руског и српског језика олакшава разумијевање руског као страног, скраћује поступак развијања способности слушања и пружа могућност за релативно брз прелаз на развијање способности продукције текста, тј. говорења.

Руски језик је традиционално заступљен у Црној Гори и ту има дубоке историјске коријене. Међутим, због недавне прошлости ученици/це се тешко одлучују за учење руског језика, зато треба појачати њихову мотивисаност. Ученик/ца, који/а се определијелио/ла за руски језик као страни, мора, поред општих тема за свакодневно разумијевање упознати руску историју, културу (прије свега књижевност) и цивилизацију. Ријетко је која држава у својој историји доживјела толико драстичних промјена, политичких преврата и националних трагедија, колико Русија, зато нам се чини да је неопходно пробудити код ученика/ца интересовање за њену прошлост (јер без доброг познавања историјских чињеница, немогуће је разумјети руску садашњост), као и упознати ученике/це с најпознатијим дјелима руске класике свјетског гласа.

У вези с напријед наведеним чињеницама, руском језику треба осигурати равноправан положај међу другим страним језицима у гимназијама Црне Горе.

б) Број часова по годинама образовања и нивоима постигнућа

Разред	Први страни језик 7 – 10. година учења		
	Недјељни број часова	Годишњи број часова	Нивои постигнућа
I	3	105	B1.1.
II	3	105	B1.2.
III	3	105	B2.1.1. B2.
IV	3	96	B2.1.2 B2+
Укупно		411	Напредни ниво

* У III и IV разреду код првог страног језика разликујемо два нивоа постигнућа: **стандардни (B2.1.1. и B2.1.2.)**, који је обавезан за све ученике/це, и **виши ниво (B2 и B2+)**, који је намијењен за посебно надарене ученике/це.

Наставнику/ци се даје слобода да око 10% наставних садржаја обликује у сарадњи с ученицима/цама и управом школе, у зависности од специфичности средине.

3. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТНОГ ПРОГРАМА

У настави руског језика у гимназији треба промовисати оне приступе и методе изучавања језика који доприносе развоју самосталне и самосвјесне личности и стицању вјештина ради бољег прилагођавања и сналажења у различитим социјалним и културним окружењима.

Током наставе страног језика ученик/ца се формира као самостална личност, развијајући самопоуздање, самосталност, прилагодљивост, креативност, радне навике, марљивост, спремност на сарадњу, комуникативност, толерантност, тимски рад, спремност за помоћ. Код ученика/ца се изграђује култура опхођења и уважавања саговорника, лијепог понашања у школи, породици, поштовање школских обавеза и осјећај за његовање пријатељства и сл.

Неопходно је инсистирати на принципу учења руског језика током цијелог живота. Изучавање руског језика у гимназијама мора кореспондирати са захтјевима који ученике/це очекују на сљедећем степену образовања, односно на факултетима.

Добро и квалитетно овладавање руским језиком као страном, подразумијева учење и усвајање одређених језичких компетенција које се могу доказати и примјенити у пракси. Ученици/це треба да овладају сљедећим вјештинама:

- разумијевање (разумијевање писаног текста и разумијевање по слуху);
- говорење (усмено изражавање у континуитету или у разговору, тј. у монологу и у дијалогу);
- писање (писмено изражавање).

Главни циљ је даље продубљивање језичког знања и вјештина употребе руског језика у свим језичким активностима, уз обавезно обезбјеђење континуитета учења језика из основне школе. Конкретније то подразумијева сљедеће:

- даље развијање језичких вјештина – разумијевање усмених и писмених излагања, усмено и писмено изражавање, превођење с руског на српски и обратно;
- детаљније упознавање културе, књижевности и цивилизације Русије, као и тамошњег начина живота, уз избор одговарајућих садржаја и координације с другим образовно-васпитним подручјима;
- оспособљавање за давање информација о себи, нашој земљи, њеним природним љепотама и културно-историјским тековинама;
- развијање интелектуалних способности, општег образовног и културног нивоа;
- развијање осјећања интернационализма и потребе сарадње међу народима;
- овладавање методама за даљи самосталан рад на богаћењу и усавршавању стеченог језичког знања и језичких вјештина;
- развијање моралних и естетских вриједности.

1. Уз развијање свих језичких вјештина (усменог и писменог изражавања и разумијевања кроз читање и слушање) неопходно је оспособити ученике/це за течну комуникацију на руском језику. Посебну пажњу треба посветити упознавању социокултурних норми, од којих зависи употреба језичких конструкција и које омогућавају ученику/ци да реагује у конкретним говорним условима на одговарајући начин.

2. Имајући у виду још увијек постојеће одређене предрасуде и политички обојен однос према руском језику и култури, у настави руског језика треба користити аутентичну слику руске историје, наглашавати вриједност културног наслеђа и значаја руских класика у цијелом свијету.

3. Код ученика/ца треба развијати радне навике, посебно систематичност и позитиван однос између знања и учења. Ученика/цу треба оспособити за самостално учење и укључивање у даље студије и различите облике формалног и неформалног образовања.

4. Ученике/це треба научити самосталном коришћењу различитих извора (рјечника, граматика, приручника итд.) и проналажењу података у текстовима на руском језику.

5. У настави руског језика у гимназији ученике/це треба постепено уводити у самостално читање руске књижевности.

4. САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТНОГ ПРОГРАМА

При учењу руског језика у гимназији ученици/це постижу сљедеће оперативне циљеве:

1. Развијање вјештине разумијевања по слуху:

- препознавање и разумијевање говора у реалним говорним ситуацијама;
- (радио емисије, телевизијски снимци, говор на улици, тј. гдје има буке);
- разликовање различитих гласова (мушких, женских, дјечјих и др.), интонације и брзог говора;
- разумијевање порука одслушаног аутентичног текста;
- тражење кључних информација у одслушаном тексту;
- препознавање расположења говорника.

2. Развијање вјештине усменог разумијевања и говорења:

- способност брзог и коректног изражавања својих мисли у складу с важећим језичким нормама; при томе од великог је значаја коректан изговор, исправан акценат и правилна реченичка интонација;
- адекватност порука с обзиром на говорну ситуацију;
- познавање и коректна употреба комуникацијских функција;
- познавање и коришћење невербалних средстава споразумијевања;
- усмено спонтано изражавање;
- учешће у конверзацији о актуелним темама;

- разумијевање по слуху;
- давање усмених резимеа о информацијама са звучних снимака о темама из свакодневног живота и збивањима у нашој земљи и у свијету;
- оспособљавање за усмено преношење, превођење и тумачење усмених порука и краћих саопштења.

3. Развијање вјештине разумијевања приликом читања:

- разумијевање порука прочитаног текста;
- способност брзог и коректног читања (у нормалном темпу);
- проналажење и коришћење разних информација читањем у себи или наглас (може уз помоћ рјечника);
- усавршавање технике информативног читања и непосредног разумијевања текстова различитих врста;
- сажимање текста.

4. Развијање вјештине писаног говора и споразумијевања:

- способност коректног и јасног писаног изражавања у складу с важећим језичким нормама;
- способност писања и правилног обликовања текстова различитих врста (писмо, разгледница, молба, биографија, телеграм, порука, резиме, чланак, књижевни есеј и др.);
- оспособљавање за писано превођење краћих саопштења и разговора с руског на српски језик, и обратно;
- оспособљавање за прављење службених билежака и њихову писмену интерпретацију на руском језику.

ТЕМЕ

Породица, дом и окружење	лични подаци, породица; услови становања
Односи у породици и друштву	породица, пријатељи, познаници, сусједи; посјете, договори, позивнице, дописивање, клубови и удружења; љубав и пријатељство; проблеми и сукоби
Слободно вријеме и разонода	викенд, интересовања младих, интернет, спорт, музика, књижевност, филм, позориште, TV
Образовање	школовање, образовне институције, испити; врсте и избор занимања
Исхрана	врсте хране и пића, здрава исхрана, ресторани
Здравље	дијелови тијела, чула, хигијена, здравље, болести и повреде, болести зависности
Куповина	врсте продавница, куповина, мода и одијевање
Путовања	празници, распуст, туристичка путовања, смјештај, знаменитости, превозна средства, документа
Услугне дјелатности	државне службе и институције, формулари, захтјеви
Актуелна збивања и друштво	начин живота, култура, друштво, традиција, медији, научно-технолошка достигнућа, екологија
Клима и временски услови	временска прогноза, временске непогоде и катастрофе

I разред- 7. година учења**Теме:** упознавање, породица, град, земља, спорт, наука и техника.

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>СЛУШАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије основно значење слушаног текста о садржајима из свакодневног живота, - издваја одређене податке из слушаног текста, - разумије појединости из краћег излагања о познатим темама, под условом да се употребљава стандардни језик, - разумије једноставнија упутства, - у контексту одређује значење непознатих ријечи када се ради о познатим садржајима, - препознаје околности споразумијевања и расположење говорника. <p>ГОВОР Ученик/ца треба да научи да уз прихватљив изговор и интонацију:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учествује у разговору, - зна да се: поздрави, опрости, представи себе и другог, захвали, извини се, укратко (о)правда, - поставља питања, тражи и даје једноставне информације, уговара састанак, 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушају краће аутентичне текстове (разговоре, интервјуе, описе, приче, пјесме), - хватају билешке, - одговарају на питања, - допуњавају текст или табеле, - рјешавају задатке вишеструког избора, - препричавају одслушани текст. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учествују у интервјуу, - састављају дијалоге, - препричавају, - описују, - играју улоге, - учествују у проблемским задацима, - подносе усмени извјештај, - учествују у дискусији. 	<p>На уроке русског језика. Предмети и оценки. Подготовка ученика к уроку. Мои родственици и их внешность, возраст и одежда. Черногория (история, культура, государственное устройство). Олимпийские игры. Физическое здоровье. Освоение космоса, компьютеры.</p> <p>МОРФОЛОГИЈА</p> <p>ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ Предложный падеж на -у (-ю). Именительный падеж на -а (-я), -ья, -е. Существительные на -ия, -ие, -мя. Несклоняемые существительные.</p> <p>ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ Сравнительная степень имён прилагательных типа <i>старший, младший</i>. Простая превосходная степень <i>ближайший, простейший, худший</i>.</p> <p>ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ Количественные числительные от до 1000 и их употребление в количественных и временных конструкциях. Обозначение времени (часов и минут) в разговорном стиле.</p>	<p>Матерњи језик и књижевност: почеци писмености код Словена, гласовни систем. Ликовна култура: историјски развој сликарства (фреске).</p> <p>Историја: Олимпијске игре. *** Постоје и други примјери корелације с другим наставним предметима, те је наставникова/цина обавеза да навикава ученика/цу да самостално размишља и помогне му/јој да налази везе између наставе руског језика и других наставних предмета.</p>

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<ul style="list-style-type: none"> - потврђује или оспорава нечије мишљење, прихвата одбија (позив, предлог), - изрази наредбу, упозорење, забрану или једноставно упутство, - разговара у продавници, наручи јело у ресторану, - предлаже или планира активности, - предлаже план одмора и путовања, - тражи појашњење, савјетује; - повезано говори - описује властити изглед и износи карактеристике особа, предмета, мјеста или даје опис једноставне ситуације, - се квантитативно изражава, пореди, - исприча, изрази временске и просторне односе, - изрази (не)допадање, симпатију/антипатију, тугу/радост, интересовање/незаинтересованост, (не)повјерење, забринутост/равнодушност, - објашњава или изрази мишљење или став, образлажући на једноставан, али смислен начин, - учтиво формулише неки захтјев, изрази претпоставку, - изрази потребу за нечим, - повезује једноставније узрочно-последичне везе, - опише и пореди интересовања младих у различитим земљама, - опише и пореди школске системе. 		<p>МЕСТОИМЕНИЕ Отрицательные местоимения <i>никто, ничто, никакой, ничей</i>. Неопределённые местоимения <i>кто-то, что-то; кто-нибудь, что-нибудь; некоторый, несколько</i>.</p> <p>ГЛАГОЛ Чередование согласных в настоящем и простом будущем времени. Образование видовых пар при помощи приставок и суффиксов. Глаголы движения. Деепричастие. Глагольное управление.</p> <p>НАРЕЧИЕ Наречия обстоятельства места, времени, причины, образа действия, меры и степени. Степени сравнения наречий.</p> <p>ПРЕДЛОГ Предлоги, употребляющиеся с одним и двумя падежами.</p> <p>СОЮЗ Сочинительные союзы.</p>	

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>ЧИТАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препозна врсту текста (писма, проспекти, новински чланци, огласи, натписи, рекламе, поезија, одломак из књижевног дјела), - разумије главне информације из текста на познату тему, - пронађе посебну информацију у тексту писаном на стандардном језику, - разумије појединости, везе међу дијеловима текста, - закључи о значењу ријечи из контекста. <p>ПИСАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - познаје правила интерпункције и правописа, - примјењује граматичка правила и вокабулар у новом контексту, - јасно повезује идеје, - пише кратке текстове једноставним реченицама, - испуњава формулар, - води преписку (порука, писмо) о познатим темама, - описује догађаје, мјеста, осјећања и износи сопствено мишљење о блиским темама. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читају различите врсте текстова и реагују вербално, - измијешане фрагменте текста склапају у смисаону цјелину, - повезују дате наслове с дијеловима текста, - дају наслов дијеловима текста, - одговарају на питања, - рјешавају задатке вишеструког избора, - рјешавају задатке «тачно/нетачно», - слиједе упутства. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - испуњавају формулар, - осмишљавају писма пријатељу, поруке, извјештаје, приче, - раде на пројектним задацима. 	<p>СИНТАКСИС</p> <p>Предложения (утвердительные, отрицательные, вопросительные). Классификация предложений по структуре (нераспространённые, распространённые, сложные). Члены предложения. Главные и второстепенные члены предложения. Подлежащее. Сказуемое (глагольное и именное). Простое и сложное глагольное сказуемое. Именное сказуемое без связи или с глагольной связкой <i>быть, стать, являться</i>. Дополнение (прямое и косвенное). Обстоятельство. Прямая и косвенная речь.</p> <p>ОРФОГРАФИЈА</p> <p>Правила переноса слов. Правописание прописных букв. Правописание приставок.</p> <p>СЛОВООБРАЗОВАНИЕ</p> <p>Продуктивные приставки и суффиксы.</p> <p>ЛЕКСИКОГРАФИЈА</p> <p>Структура двуязычных словарей.</p>	

II разред- 8. година учења

Теме: школа, стан, пошта, телеграф, телефон, љетовање, земља, клима, медији.

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>СЛУШАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије суштину излагања о познатим темама у новом контексту, - разумије важне информације у најавама, вијестима, интервјуима уз евентуалне звучне сметње, - уочава специфичне информације у излагању на стандардном језику, - разумије техничка упутства, - препозна ставове, емоције и околности интеракције. <p>ГОВОР Ученик/ца треба да научи да уз прихватљив изговор и интонацију:</p> <p>а) учествују у разговору</p> <ul style="list-style-type: none"> - оствари комуникацију правилним коришћењем језичких средстава уз мање оклијевање, - без припреме учествује у разговору на познату тему, - размјењује, провјерава и потврђује информације о темама које га/је интересују, - савјетује, препоручује, предлаже, - изрази жељу, намјеру, жаљење, обавезу, забрану, осјећања и расположења; 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушају аутентичне текстове (разговор, интервју, опис, причу, пјесме), - пишу билешке, - попуњавају празнине у тексту или табели, - рјешавају задатке вишеструког избора, - одговарају на питања, - извршавају наредбе. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - играју улоге, - описују, - препричавају, - подносе усмени извјештај, - припремају краће излагање, - учествују у дискусији, - учествују у проблемским задацима. 	<p>Отношения между учениками и преподавателями. Семья и домашние дела. Средства транспорта, справочное бюро, покупка билетов. История России, культура, искусство, государственное устройство. Времена года, погода, прогноз погоды, часовые пояса. Средства массовой информации.</p> <p>МОРФОЛОГИЈА ИМЈА СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ Окончание –у (-ю) в родительном падеже единственного числа существительных мужского рода на согласный. Уменьшительные и увеличительные существительные. Родительный падеж множественного числа имён существительных мужского рода с нулевым окончанием. Аббревиатуры и сложносокращённые слова типа <i>вуз, МГУ, медсестра</i>. Синонимы, антонимы, омонимы.</p> <p>ИМЈА ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ Образование и употребление полных и кратких форм имени прилагательного и их функция в предложении.</p> <p>ИМЈА ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ Порядковые и собирательные числительные и их употребление.</p> <p>МЕСТОИМЕНИЕ Определительные местоимения <i>сам, самый, любой, каждый</i>.</p>	<p>Матерњи језик и књижевност: А. С. Пушкин (одломци), Н. В. Гогољ. «Ревизор» (одломак), Л. Н. Толстој. «Ана Каренина» (одломак), А. П. Чехов: «Ука Вања».</p> <p>Историја: стари Словени и њихове сеобе, Совјетска република.</p> <p>Географија: положај, границе и величина СЦГ, физичко-географске карактеристике СЦГ, саобраћај СЦГ, становништво и насеља СЦГ, привреда, заштита животне средине (значај средине) национални паркови), туристичко-географски положај СЦГ. ***</p> <p>Постоје и други примјери корелације с другим наставним предметима, те је наставникова/цина обавеза да навикава ученика/цу да самостално размишља и помогне му/јој да налази везе између наставе руског језика и других наставних предмета.</p>

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>б) повезано говори</p> <ul style="list-style-type: none"> - говори о стварима које познаје, повезујући их логички и хронолошки, - пренесе информације или нечије мишљење, - изложи и одбрани своје мишљење, износећи аргументе и објашњења. <p>ЧИТАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочава битне чињенице и информације у сложенијем тексту који укључује познату лексику и граматику, - разумије тему, тон, језички регистар неког документа, - препозна имплицитне исказе у тексту. <p>ПИСАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (писмо, e-mail, опис људи, мјеста, догађаја, ситуације) - користи одговарајуће језичке структуре, вокабулар, уз правилну интерпункцију и правопис, - правилно структурира текст, јасно повезујући идеје. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читају различите врсте текстова и реагују не/вербално, - повезују дате наслове с дијеловима текста, - дају наслов дијеловима текста, - измијешане фрагменте текста склапају у смисаону целину, - одговарају на питања, - рјешавају задатке вишеструког избора, - рјешавају задатке типа «тачно/нетачно», - слиједе упутства. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - састављају формално и неформално писмо, - осмишљавају извјештај, приказ догађаја, причу, чланак, - раде на пројектним задацима. 	<p>ГЛАГОЛ Переходные и непереходные глаголы. Повелительное наклонение. Наиболее употребительные глагольные приставки. Глаголы движения с приставками. Прошедшее время глаголов с инфинитивной основой на согласный. Причастие. Действительное причастие настоящего и прошедшего времени. Страдательное причастие прошедшего времени (краткая форма).</p> <p>НАРЕЧИЕ Наречия типа <i>тихо, по-русски, практически</i>.</p> <p>ПРЕДЛОГ Предлоги, употребляющиеся с тремя падежами.</p> <p>СОЮЗ Самые употребительные подчинительные союзы и союзные слова <i>так как, если, чтобы, который, где, куда, прежде чем..</i></p> <p>СИНТАКСИС Сложноподчинённые предложения с субъектно-предикатной частью, с объектно-изъявительной частью, с определительной придаточной частью. Сложноподчинённые предложения с придаточным предложением места, времени, причины, цели, образа действия.</p> <p>ОРФОГРАФИЈА Правописание ь и ъ. Написание -нн- в суффиксах рилгательных.</p> <p>ЛЕКСИКОГРАФИЈА Структура двуязычных словарей и пользование ими.</p>	

III разред- 9. година учења

Теме: град, исхрана, човјечје тијело, одмор, куповина, филм, умјетност, сликарство, разоноде.

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије излагање у коме се познати језик јавља у новом контексту, - разумије суштину сложенијег говорног исказа- огласи, поруке, предавања, информативне емисије, телевизијске серије у којима доминира стандардни језик, - уочи специфичне информације у сложенијем говорном исказу, - препозна ставове, емоције и околности интеракције, - прати ток догађаја приликом дужег излагања, - прати сложенију расправу, јасно рашчлањујући аргументе за и против неког становишта, - препознаје и разликује регистре језика. <p>ГОВОР</p> <p>Ученик/ца треба да научи да:</p> <p>а) учествује у разговору</p> <ul style="list-style-type: none"> - оствари комуникацију првилним коришћењем језичких средстава (лексика, граматика, регистар), - започне, одржава разговор и мијења тему, - јасно изрази емоције различитог интензитета, вјероватноћу, немогућност, жаљење, - критикује, савјетује, износи претпоставке, - активно учествује у разговору, преузима иницијативу, - изложи и брани своје мишљење, изнесећи аргументе и објашњења, 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушају аутентичне текстове (разговор, интервју, опис, причу, пјесме), - пишу билешке, - попуњавају празнине у тексту или табели, - рјешавају задатке вишеструког избора или «тачно/нетачно», - одговарају на питања, - извршавају наредбе. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - играју улоге, - учествују у интервјуу, - разговарају, - описују, - препричавају, - подносе усмени извјештај, - припремају краће излагање, - учествују у дискусији, - анализирају књижевни текст. 	<p>Достопримечательности. Движение по городу. Бытовое обслуживание. Русская кухня, меню, праздничный стол. Здоровье, болезни, личная гигиена, в поликлинике. Сборы, путешествие. Универмаг, магазины, отделы, цены. Кинофильм. Картинная галерея.</p> <p>МОРФОЛОГИЈА</p> <p>ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ Существительные общего рода. Pluralia tantum. Singularia tantum. Субстантивация.</p> <p>ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ Притяжательные прилагательные типа <i>медвежий, лисий</i>. Употребление сравнительной и превосходной степени.</p> <p>ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ Числительные <i>полтора, полтораства</i>. Сложные слова с числительными <i>пол- (полу-)</i></p>	<p>Настава руског језика највише се везује за :</p> <p>а) наставу матерњег језика; познавање српског језика олакшава ученику/ци разумијевање језичких норми руског језика, јер је овај језик по својим морфолошким особинама веома сличан руском језику.</p> <p>б) наставу књижевности. В.В.Мајаковски: «Облак у панталонама». А. А. Блок: «Пјесме о дивној дами». А. А. Јесењин: (по избору); прије обраде и анализе руских књижевних дјела ученик/ца је већ упознат/а с основама из књижевности;</p> <p>в) наставу историје, познајући добро историјске чињенице, ученик/ца ће лакше разумјети текстове лијепе књижевности и разне текстове културног окружења носилаца овог језика.</p> <p>***</p> <p>Постоје и други примјери корелације с другим наставним предметима, те је наставникова/цина обавеза да навикава ученика/цу да самостално размишља и помогне му/јој да налази везе између наставе руског језика и других наставних предмета.</p>

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>б) повезано говори</p> <ul style="list-style-type: none"> - говори о сопственом искуству и стварима које познаје, - детаљно описује личност, предмет, мјесто, ситуацију, догађај, - у краћем излагању на одређену тему набраја, наглашава важне елементе, даје дефиниције, резимира, доноси закључке, - на методичан и јасан начин излаже о одређеној теми, наглашавајући битне елементе, - изражава сопствено мишљење и даје вриједносни суд о културним догађајима и књижевним дјелима. <p>ЧИТАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у нешто дужим и комплекснијим текстовима издвоји битне информације, - у глобалу разумије аутентичне текстове (новинске чланке, писма, критике, рекламе), - схвата скривено значење реченице или израза, - разумије чланке и извјештаје о савременим проблемима друштва у којима аутори износе лични став или посебно гледиште, - разумије смисао краћих књижевних и поетских текстова. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читају различите врсте текстова и реагују вербално, - дају наслов дијеловима текста, - повезују дате наслове с дијеловима текста, - резимирају, - одговарају на питања, - измијешане фрагменте текста склапају у смисаону цјелину, - рјешавају задатке вишеструког избора, - рјешавају задатке тачно/нетачно, - слиједи упутства, - читају књижевне текстове и разговарају о њима, - раде драматизацију текста, 	<p>МЕСТОИМЕНИЕ Отрицательные местоимения <i>некого нечего</i>. Возвратное местоимение <i>себя</i>. Притяжательное местоимение <i>свой</i>. Неопределённые местоимения с частицей <i>кое-</i>. Вопросительно-относительные местоимения <i>кто, что, какой, который</i>.</p> <p>ГЛАГОЛ Возвратные глаголы. Двувидовые глаголы. Глаголы движения с приставками. Страдательное причастие прошедшего времени (краткая и полная формы).</p> <p>НАРЕЧИЕ Образование наречий от других частей речи.</p> <p>СОЮЗ МЕЖДОМЕТИЕ Самые употребительные междометия и их функция в предложении.</p> <p>СИНТАКСИС Утвердительные и отрицательные предложения. Вопросительные предложения. Действительный и страдательный залог. Безличные предложения. Неопределённо-личные предложения. Обобщённо-личные предложения. Сложноподчинённые предложения с придаточным условным, уступительным. Причастный оборот.</p>	

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>ПИСАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (формално и неформално писмо) извјештај, причу, коментар, есеј), - користи одговарајуће језичке структуре, вокабулар, уз правилну интерпункцију и правопис, - правилно структурира текст, јасно повезујући идеје, - напише есеј или извјештај, износећи предности и мане различитих ставова на увјерљив начин, - напише критички осврт на неки филм, књигу или позоришну представу. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - састављају формално и неформално писмо, - описују, - пишу извјештај, причу, коментар, есеј, - раде на пројектним задацима. 	<p>СЛОВООБРАЗОВАНИЕ</p> <p>Продуктивне суффиксы имён существительных.</p> <p>ОРФОГРАФИЈА</p> <p>Правописание двойных согласных. Правописание слов иностранного происхождения.</p> <p>ЛЕКСИКОЛОГИЈА</p> <p>Фразеологизмы.</p> <p>ЛЕКСИКОГРАФИЈА</p> <p>Словари синонимов, антонимов, омонимов. Фразеологические словари. Орфографические словари.</p>	

IV разред- 10. година учења

Теме: међуљудски односи, слободно вријеме, наука и техника, занимања, заштита човјекове средине, страни језици.

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>СЛУШАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије говорни и стандардни језик о познатим или мање познатим темама из приватног и друштвеног живота, - разумије смисао и очи битне информације у аудио-записима на стандардном језику (вијести, интервјуе, актуелне репортаже, снимљене поруке, забавне емисије), - препозна регистар, - уочи ставове, идеје, мишљења и емоције који нијесу експлицитно наведени, - разумије суштину сложенијих предавања, говора, извјештаја и других облика излагања из образовне или стручне сфере, - углавном разумије и прати документарни и играни филм, интервју, телевизијску драму. <p>ГОВОР Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи брзину и ритам природног говора, бирајући прикладне структуре и вокабулар, - подеси сопствени израз одговарајућим језичким регистрима; <p>а) учествује у разговору</p> <ul style="list-style-type: none"> - води јасан и повезан разговор, - размјењује гледишта током дискусије на различите теме, - изнесе аргументе на методичан начин; - изрази своја мишљења и да их постојано брани током дискусије, дајући објашњења, аргументе и коментаре; 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушају аутентичне текстове (разговор, интервју, опис, причу, пјесме), - пишу биљешке, - попуњавају празнине у тексту или табели, - рјешавају задатке вишеструког избора или тачно/нетачно, - одговарају на питања, - извршавају наредбе. <p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - играју улоге, - учествују у интервјуу, - разговарају, - описују, - врше поређења, - препричавају, - подносе извјештај, - припремају излагање, - учествују у дискусији, - анализирају књижевни текст. 	<p>Семља. Друзья. Брак. Любовь. Развлечения. Спорт. Классическая и современная музыка. Космические корабли, изобретатели. Компьютерная грамота. Кем быть? Поступление в университет. Черногория –экологическое государство.</p> <p>МОРФОЛОГИЈА ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ Субстантивация. Двоякие окончания в именительном падеже множественного числа с разным значением.</p> <p>ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ Отпричастные прилагательные.</p> <p>ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ Неопределённо-количественные числительные (<i>мало, много, немного, несколько</i>). Основные единицы измерения и их сокращения.</p> <p>ГЛАГОЛ Страдательное причастие настоящего времени.</p>	<p>Настава руског језика највише се везује за:</p> <p>а) наставу <i>матерњег језика</i>, познавање српског језика олакшава ученику/ци разумијевање језичких норми руског језика, јер је он по својим морфолошким особинама веома сличан руском језику.</p> <p>б) наставу <i>књижевности</i>. Ф.М.Достојевики: «Злочин и казна» или «Браћа Карамазови». прије обраде и анализе руских књижевних дјела, ученик/ца је већ упознат/а с основама из теорије књижевности;</p> <p>в) наставу <i>историје и географије</i> познајући добро историјске и географске чињенице, ученик/ца ће лакше разумјети текстове лијепе књижевности и разне текстове културног окружења носилаца овог језика;</p> <p>г) наставу <i>ликовне умјетности</i>. кроз имена руских умјетника у ликовној умјетности, ученика/цу треба упознати с основама руске културе.</p> <p>***</p> <p>Постоје и корелације с другим предметима по наставном плану.</p>

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>б) повезано говори</p> <ul style="list-style-type: none"> - плански припрема краће излагање и илуструје га одговарајућим примјерима, - на јасан начин излаже припремљено предавање, наводећи разлоге за и против неког посебног становишта, износећи предности и мане различитих опција. <p>ЧИТАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - брзо пређе сложен и дужи текст, уочавајући најважније информације, - разумије кључне идеје аутентичног текста презентирани експлицитно или имплицитно, - схвати битне елементе службене преписке, - разумије текстове о савременим проблемима друштва у којима се износе мишљења, аргументи и критике, - разумије покретачке мотиве ликова у књижевном тексту и утицај донесених одлука на одвијање радње, - разумије метафорички стил поетских текстова. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - читају различите врсте текстова и реагују вербално, - дају наслове дијеловима текста, - повезују дате наслове с дијеловима текста, - резимирају, - одговарају на питања, - попуњавају празнине у тексту, табели, - рјешавају задатке вишеструког избора, - рјешавају задатке тачно/нетачно, - слиједе упутства, - читају књижевне текстове и разговарају о њима, - припремају и изводе драматизацију текста. 	<p>НАРЕЧИЕ Количественные наречия <i>очень, весьма, почти.</i></p> <p>ЧАСТИЦЫ</p> <p>СИНТАКСИС</p> <p>Односоставные предложения. Инфинитивные предложения. Номинативные предложения. Сложносочинённые предложения: соединительные, противительные, разделительные. Дополнение при глаголах с отрицанием.</p> <p>СЛОВООБРАЗОВАНИЕ</p> <p>Суффиксальное образование прилагательных со значением степени качества. Продуктивные суффиксы качественных имён прилагательных. Продуктивные суффиксы относительных имён прилагательных. Суффиксальное образование имён прилагательных со значением субъективной оценки.</p>	

Оперативни циљеви	Активности	Појмови / Садржаји	Корелације
<p>ПИСАЊЕ Ученик/ца треба да научи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (писмо, резиме, чланак, извјештај, причу, састав у коме износи аргументе за и против неког гледишта) - користи одговарајуће језичке структуре, вокабулар, уз правилну интерпункцију и правопис, - правилно структурира текст, јасно повезујући идеје, користећи одговарајућа језичка средства, - пише критички осврт на књижевно дјело, филм или позоришну представу, - напише есеј или извјештај, износећи предности и мане различитих ставова на увјерљив начин, - изврши синтезу информација и аргумената прикупљених из различитих извора, - напише есеј или извјештај, методично градећи аргументацију уз одговарајуће наглашавање битних детаља. 	<p>Ученици/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> - састављају формално и неформално писмо, - описују, - пишу извјештај, причу, коментар, есеј, - раде на пројектним задацима. 	<p>ОРФОГРАФИЈА</p> <p>Правописание прилагателних, образованих од страдателних причастих. Передача руских слов латинским шрифтом. Употребление запятой в сложносочинённых и сложноподчинённых предложениях, вводных и вставных словах и предложениях, в составных союзах.</p> <p>ЛЕКСИКОЛОГИЈА</p> <p>Энциклопедические словари. Словари литературных терминов. Лингвистические словари и пользование ими. Энциклопедии и пользование ими.</p>	

5. ДИДАКТИЧКЕ ПРЕПОРУКЕ

Главно полазиште савремене дидактике је да настава руског језика буде усмјерена на ученике/це и процес учења. Настава руског језика треба да буде конципирана тако да ученик/ца максимално и равноправно учествује у наставном процесу, разумије циљеве учења језика, да буде мотивисан/а за постизање тих циљева и исхода и спреман/а да преузме одговорност за своје напредовање. У процес наставе руског језика пожељно је уградити принципе *Portfolija* европских језика, пројекта чије је једно од полазишта увјерење да се учење најбоље унапређује личном анализом самог процеса учења који подразумева интеркултурална прожимања и сертификавање познавања страних језика, стечених током школског (а и ваншколског) образовања. **Европски језички портфолио** садржи три елемента: пасош, језичку биографију и досије. **Пасош** садржи званичне сертификате и доказе о постигнутим језичким компетенцијама и дио за уписивање резултата самооцењивања и интерног или екстерног оцењивања у школи. **Језичка биографија** је дио портфолија резервисан за разумијевање о сопственом учењу, процјењивање стеченог знања, напредовање и планирање. **Досије** садржи одабране радове ученика/ца који илуструју знања и вјештине наведене у језичкој биографији или пасошу. Треба искористити неку од наведених идеја у настави, учинити поступак учења транспарентнијим и подстаћи ученике/це да постепено преузимају одговорност за властито учење. За провјеру знања општих језичких компетенција треба примјењивати јединствене стандарде које је установио Савјет Европе у брошури *Заједнички европски оквир референци за језике*, што подразумева дефинисање циљева и постигнутог нивоа знања у односу на потребе, карактеристике и захтјеве ученика/ца.

Од наставника/ца, његових/њених личних особина, стручне оспособљености и толерантности умногоме зависи подстицање мотивисаности ученика/ца. Наставнику/ци ће при томе помоћи сљедећи дидактички принципи општег карактера:

- **Принцип интеграције:** све језичке вјештине су међусобно повезане (разумијевање по слуху, говорење, читање и писање), зато активности у настави морају бити разноврсније.
- **Принцип когнитивности (спознаје):** приликом усвајања нових језичких структура у оквиру својих способности ученици/це траже узроке и последице и повезују их. Они/оне уче да логички размишљају, критички оцењују информације и користе у наставном процесу стечена знања и искуства.
- **Принцип самосталности и креативности у учењу:** бирајући различите облике рада у учионици (индивидуални облици рада, рад у паровима, у групама, преузимање улога игре и такмичења), наставник/ца ствара услове за самостално и групно рјешавање питања и проблема. Тако, поред постизања бољих резултата, коришћењем рјечника, приручника, развија се самосталност и креативност у учењу, чиме навикавамо ученике/це на касније самостално учење.
- **Принцип комуникативности:** током наставног процеса језичке ситуације треба да буду сличне животним ситуацијама, и онда практична употреба језика и експериментисање с њим стварају највећу мотивацију за његово учење.

- **Проучавање граматичких структура** није једини наставни циљ, већ средство помоћу којег ученик/ца на руском језику самостално и коректно изражава своје мисли и споразумијева се. За учење граматичких структура од значаја је да буду семантички и комуникацијски релевантне.
- **Увођење и учење лексике** сматра се једним од најбитнијих елемената у учењу страног језика и треба јој посветити велику пажњу. За презентацију и утврђивање нове лексике користе се: предмети, слике, гестови, мимика; грађење ријечи (изведенице, сложенице, конверзија); синоними, антоними, дефиниције; одређивање ријечи на основу контекста; коришћење једнојезичних и двојезичних рјечника. Полазимо од конкретних ситуација и контекста (ученици/це треба да погоде значење нове лексичке јединице, помажући се аналогijом, препознавањем непознатог кроз познато, уз понављање комуникацијских узора и образаца, приликом читања и слушања различитих текстова и гледања видеокасета, у току језичке игре). Наравно, ученик/ца не може да употријеби све ријечи које чује у току наставе. Пасивни рјечнички фонд, прије свега, представља материјал који је намијењен развијању вјештине разумијевања усмене и писмене поруке.
- **Мултимедијски принцип:** у наставном процесу, по могућности, користе се сва школска помагала ради дубљег и cjеловитијег усвајања језика (аудио и видеоопрема, ликовни материјал, графикони, табеле и др.).

Дидактичка упутства по компонентама наставног процеса

Активности: За развијање језичких вјештина при избору активности треба водити рачуна о диференцијацији и разноврсности. Код диференцијације се одабирају или адаптирају активности које одговарају различитим стиливима учења (визуелни, аудитивни, кинестетички) и нивоима знања ученика/ца (слабији, бољи/е ученици/це). Ако се стално користе активности које одговарају само једном стилу учења, онда ће ученици/це, којима не одговара тај стил, бити у неравноправном положају и теже ће и спорије учити. Ако све активности захтијевају виши ниво језичких знања и вјештина, слабији/е ученици/це ће бити демотивисани/е и неће хтјети и моћи да учествују у њима.

Код разноврсности се има у виду смјењивање различитих облика (фронталног, индивидуалног и рада у паровима и групама), као и смјењивање краћих и дужих, бучнијих и тихих активности, периода концентрације пажње и опуштања, што даје настави ноту разноврсности и поспјешује мотивацију.

Разумијевање по слуху

Активности за разумијевање по слуху су намијењене развијању способности разумијевања природног руског говора у непосредном контакту с говорником, тј. у таквим ситуацијама када ученик/ца сам/а не може да утиче на ток говора (на примјер, слушање радио- емисија, телевизијских снимака, предавања и сл.). За развијање навика ученика/цу треба навићи да схвата различите гласове, да разумије брзи говор и различит садржај у разним облицима говорења: у монологу, дијалогу, поруци, игри, пјесми.

При избору текстова за слушање важно је да буду аутентични и да спознајно одговарају нивоу знања ученика/ца. На почетку је најбоље коришћење аудио -материјала који садржи познате језичке структуре и лексичку. Обично помажу слике

и илустрације. Приликом обрађивања тежих текстова неке ријечи и изразе треба писати на табли. Слушање текста у почетној фази треба више пута поновити, а после одслушаног слиједи кратка вјежба ради провјеравања разумијевања, уз задатке (кратки одговори на питања, тражење исправних одговора, допуњавање реченица, кратко усмено препричавање, интерпретација текста, задаци типа »Како бисте у сличној ситуацији поступили, шта бисте рекли?« и сл.).

Говор и усмено изражавање

Ради оспособљавања ученика/ца за спонтано споразумијевање у конкретним говорним ситуацијама наставник/ца има на располагању више различитих вјежби, прије свега с фреквентним конструкцијама:

- комуникацијске функције (поздрављање, отпоздрављање, молба, оправдање, изражавање пристанка, разочарања итд.);
- одговори на питање;
- расправа о неким збивањима и другим стварима;
- игра улога;
- рјешење неких проблема.

Расправљање око текста наставник/ца треба да припреми тако да рад обухвати што више ученика/ца (рад у паровима, групни рад), при чему наставник /ца треба сам/а да уведе ученике/це у проблем и изнесе неколико различитих мишљења поводом тог проблема и на тај начин наведе ученике/це, који/е онда налазе аргументе за и против. Од великог је значаја да ученици/це активно учествују у расправи, и пажљиво слушају саговорника, јасно исказују своје мисли и сналазе се у тежим језичким ситуацијама (тражење синонима, парафразирање садржаја, замјена непознатих изреча познатим и сл.).

Читање и разумијевање текста

Помоћу вјежби за разумијевање кроз читање оспособљавамо ученике/це да читају и разумију непознате текстове различитих врста на руском језику. Текстови треба да буду занимљиви и да одговарају развојном нивоу ученика/ца.

У настави страног језика разликујемо двије врсте читања: интензивно и екстензивно. Приликом вјежбања у интензивном читању ученику/ци објашњавамо најтеже структуре, проширујемо активни лексички фонд, исто градиво користимо за говорне вјежбе и писани говор. Преко интензивног читања увјежбавамо разне језичке вјештине. Послије читања наглас за наставником/цом или аудиокасетом, ученика/цу навикавамо на читање у себи. Екстензивним читањем код ученика/ца развијамо способност глобалног разумијевања и брзог схватања написаног текста. По правилу, такви текстови су једноставнији, језичке структуре у њима су углавном познате, а значење нових ријечи ученик/ца разумије из контекста. За контролу разумијевања писаног текста користе се различите врсте вјежби: питања и одговори, избор исправних одговора, усмено или писмено препричавање текста, интерпретација текста и др.

Писање и писмено изражавање

Пошто руско писмо није фонетичко, већ етимолошко, у настави треба више времена поклањати правопису и правописним вјежбама. Неопходно је развијати коректно писање усвојених језичких конструкција. Ради развијања способности писаног изражавања могу послужити вјежбе у којима ученици/це одговарају на унапријед припремљена питања, предлажу се краћи текстови за које ученици /це треба сами/е да смисле крај. Треба оспособити ученике/це да јасно и логично изражавају и

повезују у једну цјелину своје мисли у писаној форми, да знају саставити и написати краће текстове различитих врста (честитка, телеграм, молба итд.).

Књижевност - препоруке

Избор писаца, као и њихових дјела није вршен само на основу њиховог значаја које заузимају у руској књижевности, већ и на основу тога колико су та дјела примјерена узрасту и знању ученика/ца. На избор писаца и дјела (поред примјерености узрасту и знању ученика/ца) пресудно је утицао важећи програм свјетске књижевности у оквиру предмета матерњи језик и књижевност за поједине разреде. Тако се примјерено знању и узрасту ученика/ца један писац може уводити постепено и представа о његовом дјелу и значају постепено ширити.

Књижевност је, прије свега, намијењена читању и разумијевању прочитаног текста, значи, читању као једној од четири језичке вјештине. Књижевни текстови уз одговарајуће задатке и вјежбања омогућавају наставницима/цама и ученицима/цама да воде разговор на тему прочитаног дјела и о писцу и, истовремено ће олакшати ученицима/цама да напишу једноставан састав на ову тему. Књижевност је прије свега, намијењена самосталном читању ученика/ца на заједничком часу, унапријед припремљеном код куће (одломци из драма, дијалога, монолога, поезије), учењу напамет, рецитовању и превођењу. Поред тога, књижевност пружа погодан материјал за школске приредбе; часови књижевности могу бити организовани тако што ће ученици/це међусобно подијелити (према њиховом избору) различита дјела и одломке из дјела и одломке из дјела истог писца, па их затим на часу изговарати (читајући или рецитујући их уз кратак коментар о писцу и његовом дјелу, читајући своје или постојеће објављене преводе појединих одломака на матерњем језику). Такав рад на часу може бити нека врста пробе за школске или разредне приредбе. Посебно успјешни часови књижевности могу се поновити или се с њима може гостовати у неком другом одјељењу или школи. Поред тога, ти часови могу послужити и као припрема за писане задатке.

Ученици/це читају књижевне текстове различитих жанрова (поезија, кратке приче, драме, роман). У току четири године гимназије на стандардном нивоу ученик/ца ће прочитати до 100 страна текста, а на вишем до 200.

6. КОРЕЛАЦИЈА МЕЂУ ПРЕДМЕТИМА

У настави руског језика остварују се бројни циљеви, који су заједнички многим предметима у гимназији.

Настава руског језика највише се везује за сљедеће предмете и дисциплине:

- наставу матерњег **језика**; добро познавање српског језика олакшава ученику/ци разумијевање језичких норми руског језика; руски језик је по својим морфолошким особинама веома сличан српском језику; оба језика имају заједнички општесловенски фонд ријечи, што олакшава овладавање руским језиком као страном;

- наставу **књижевности**; прије обраде и анализе дјела руске књижевности на изворном, руском језику, ученик/ца је већ упознат/а с основама из теорије књижевности;
- наставу **историје и географије**; ученик/ца треба добро да познаје историјске и географске чињенице ради лакшег разумијевања текстова лијепе књижевности и разних других текстова, као и културне средине руског језика;
- наставу **умјетности**; кроз имена руских умјетника у музичкој, ликовној и позоришној умјетности, ученика/цу треба упознати с основама руске културе;
- наставу **филозофије и социологије**; ученик/ца из овог предмета стиче одговарајућа знања о друштву и начину размишљања у разним временским периодима, што помаже разумијевању књижевних текстова написаних на руском језику.

Постоје и примјери корелације с другим предметима, па је наставникова/цина обавеза да навикава ученика/цу да самостално размишља и помогне му/јој да налази везе између наставе руског језика и других предмета.

7. СТАНДАРДИ ЗНАЊА (ИСПИТНИ КАТАЛОГ)

а) Стандарди знања

Стандарди знања се одређују према скалама и критеријумима које је утврдио Савјет Европе, који су дати у књизи Заједнички европски оквир референци за језике.

Послије завршене општеобразовне гимназије с фондом од 423 часа годишње и уз континуитет учења руског језика, као првог страног, од четвртог разреда основне школе, ученици/це треба да постигну ниво **Б2** и **Б2+**.

Књижевност

Садржаји

Приликом упознавања ученика/ца с најпознатијим дјелима руске књижевности, према нашем мишљењу, треба ускладити избор књижевних дјела у учењу руског језика с програмом из матерњег језика. На тај начин ученици/це исти прозни одломак или пјесму читају у оригиналу и тако добијају јаснију представу о изражајним могућностима руског књижевног језика. У складу с наставним програмом за матерњи језик и књижевност уводимо сљедеће ауторе и њихова дјела:

А. П. Чехов: Ујка Вања

А. С. Пушкин: Евгениј Оњегин.

Н. В. Гогољ: Ревизор.

Л. Н. Толстој: Ана Карењина.
В. В. Мајаковски: Облак у панталонама
А. А. Блок: Стихови по избору.
А. А. Јесењин: Стихови по избору.
А. А. Ахматова: Стихови по избору.
М. И. Цветајева: Стихови по избору.
М. А. Шолохов: Човјекова судбина.
Ф. М. Достојевски: Злочин и казна.
М. А. Булгаков: Мајстор и Маргарита.

Наставник/ца може да врши избор прозних одломака и пјесама сљедећих аутора: А. С. Пушкин, М. Ј. Љермонтов, Н. В. Гогољ, Ф. И. Тјучев, А. А. Фет, И. С. Тургенев, М. Ф. Достојевски, Л. Н. Толстој, А. П. Чехов, А. А. Блок, В. В. Мајаковски, С. А. Јесењин, А. А. Ахматова, Б. Л. Пастернак, О. Т. Манделштам, М. И. Цветајева, М. А. Булгаков, А. И. Солжењицин, В. С. Висоцки, И. А. Бродски...

Циљ

Проучавање књижевности је саставни дио проучавања језика. То ученику/ци омогућава усвајање потребних вјештина читања и уводи га/је у самостално читање дјела на страном језику.

Ученику/ци омогућава не само непосредни контакт с изворним текстом на страном језику, већ га истовремено упознаје с особинама руске културе и подстиче да изгради однос према тој култури.

Ученици/це читају књижевне текстове различитих жанрова (поезија, кратке приче, драме, роман).

У току четири наставне године учења руског језика у гимназији, ученик/ца ће на стандардном нивоу прочитати до 100 страна текста, а на вишем до 200 страна.

Стандарди знања за I страни језик**За постизање стандарда знања, ученици/це треба да покажу сљедећа језичка знања и вјештине**

Стандарди знања за I страни језик	
СЛУШАЊЕ	<p>На крају I разреда ученик/ца је у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије суштину и поједине информације у различитим врстама једноставнијих аутентичних исказа на стандардном језику, као што су упутства, обавјештења, огласи, приче, неформалан разговор, интервју, квиз, - препозна околности споразумијевања и расположење говорника. <p>На крају II разреда ученик/ца је у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије суштину и поједине информације у различитим врстама аутентичних исказа на стандардном језику, као што су техничка упутства, обавјештења, вијести, огласи, приче, неформалан разговор, интервју, квиз уз евентуалне мање звучне сметње, - препозна ставове, емоције и околности интеракције. <p>На крају III разреда ученик/ца је у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије суштину и поједине информације из сложенијег исказа - огласи, поруке, предавања, информативне емисије, телевизијске серије у којима доминира стандардни језик, - препозна ставове, емоције и околности интеракције, - прати ток догађаја приликом дужег излагања (*) - прати сложенију расправу, јасно рашчлањујући аргументе за и против неког становишта, - препознаје и разликује регистре језика. <p>На крају IV разреда ученик/ца је у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије говорни и стандардни језик о познатим или мање познатим темама из приватног и друштвеног живота, чак у бучнијој атмосфери, - разумије смисао и уочи битне информације у аудио - и видео записима на стандардном језику (вијести, интервјуи, актуелне репортаже, снимљене поруке, забавне емисије), - препозна регистар, - уочи ставове, идеје, мишљења и емоције који нијесу експлицитно наведени, - разумије суштину сложенијих предавања, говора, извјештаја и других облика излагања, који се односе на различите сфере људске дјелатности, - углавном разумије и прати документарни и играни филм, интервју, телевизијску драму.

* Масним словима означени су стандарди за виши ниво знања и вјештина.

Стандарди знања за I страни језик

ГОВОР

На крају I разреда ученик/ца је у стању да:

- прихватљиво изговара, правилно наглашава и користи одговарајућу интонацију,
- се споразумијева у свакодневним говорним ситуацијама,
- тражи и даје једноставне информације,
- опише особе, предмете, мјеста, догађаје,
- изрази емоције и нагласи оно што је за њега/њу битно у неком искуству или догађају,
- изрази мишљење или став, образлажући их на једноставан, али смислен начин.

На крају II разреда ученик/ца је у стању да:

- оствари комуникацију правилним коришћењем језичких средстава уз мање оклијевање,
- размјењује, провјерава и потврђује информације о познатим темама,
- изрази емоције, ставове, мишљење, увјерења, на повезан начин,
- говори о стварима које познаје, повезујући их логички и хронолошки,
- образложи своје мишљење, износећи аргументе и објашњења.

На крају III разреда ученик/ца је у стању да:

- започне и одржава разговор уз правилно коришћење језичких средстава,
- говори о сопственом искуству и стварима које познаје, детаљно описујући личност, предмете, мјеста, ситуације, догађаје,
- јасно изражава емоције различитог интензитета, вјероватноћу, не/могућност, жаљење, жељу, молбу, претпоставку,
- повезано и јасно излаже о одређеној теми, наглашавајући битне елементе и износећи претпоставке и узрочно-последичне везе,
- **активно учествује у разговору, преузимајући иницијативу уколико дође до прекида у комуникацији,**
- **у краћем излагању на одређену тему набраја, наглашава важне елементе, даје дефиниције, резимира, доноси закључке,**
- **изражава сопствено мишљење и даје суд о културним догађајима и књижевним дјелима.**

На крају IV разреда ученик/ца је у стању да:

- уз јасан природан изговор и интонацију говори одмјереном брзином без дужих пауза, чак и у ситуацијама када не може да се сјети праве ријечи, граматичке структуре или облика,
- комуницира с одређеном лакоћом и спонтаношћу, тако да је могућ висок степен размјене идеја, а да притом не долази до већих неспоразума,
- истакне сопствено искуство и познавање ствари, излаже и брани своје мишљење,
- се укључује и активно учествује у већини разговора одређеног трајања о општим темама чак и у бучнијој атмосфери,
- плански припрема краће излагање и илуструје га одговарајућим примјерима,
- резимира садржај текста или говорне интеракције,
- изрази своје мишљење и да га брани током дискусије, користећи објашњења, аргументе и коментаре,
- **активно учествује у неформалној дискусији на различите теме, јасно излаже своје ставове, процјењује друге предлоге, резимира и доноси закључке, на јасан начин излаже припремљено предавање, наводећи разлоге за и против неког посебног становишта и износећи предности и мане различитих опција.**

Стандарди знања за I страни језик

ЧИТАЊЕ

На крају I разреда ученик/ца је у стању да:

- препозна различите врсте текстова,
- разуме главне информације из текста на познату тему,
- пронађе посебну информацију у тексту писаном на стандардном језику,
- разуме једноставнија упутства.

На крају II разреда ученик/ца је у стању да:

- разуме разне врсте текстова с непознатим темама писане сложенијим језиком,
- брзо прочита сложенији текст, уочавајући најважније дијелове,
- разуме сложенија упутства.

На крају III разреда ученик/ца је у стању да:

- самостално чита, прилагођавајући начин и брзину читања врсти и природи текста,
- одреди општи смисао и издвоји битне информације у дужем и комплекснијем аутентичном тексту (новински чланци, писма, репортаже, одломци из књижевних дјела),
- препознаје имплицитне исказе у тексту,
- **разуме чланке и извјештаје о савременим проблемима друштва у којима аутори износе лични став или посебно гледиште,**
- **разуме смисао краћих књижевних и поетских текстова.**

На крају IV разреда ученик/ца је у стању да:

- разуме кључне идеје презентирани експлицитно или имплицитно, јер посједује богат и активан лексички фонд,
- брзо уочава најважније информације у дужем и сложенијем тексту,
- разуме текстове о савременим проблемима друштва у којима се износе мишљења, аргументи и критике,
- разуме идеје и објашњења из специјализованих чланака уз помоћ рјечника,
- **чита литерарне текстове и даје резиме или критику.**

Стандарди знања за I страни језик

ПИСАЊЕ

На крају I разреда ученик/ца је у стању да:

- познаје правила интерпункције и правописа,
- примјењује граматичка правила и вокабулар у новом контексту,
- пише кратке текстове једноставним реченицама, јасно повезујући идеје,
- испуњава формулар,
- описује догађаје, мјеста, осјећања и износи сопствено мишљење о блиским темама,
- води преписку (порука, неформално писмо) о познатим темама.

На крају II разреда ученик/ца је у стању да:

- једноставно пише о свакодневним и нешто специфичнијим темама на основу сопственог искуства и да притом искаже личне погледе и мишљења,
- правилно структурира текст, јасно повезујући идеје,
- користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (формално и неформално писмо, е-mail, опис људи, мјеста, догађаја, ситуације).

На крају III разреда ученик/ца је у стању да:

- на исцрпан и јасан начин пише текстове о различитим темама;
- користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (формално и неформално писмо, извјештај, причу, коментар, есеј);
- користи одговарајуће језичке структуре, вокабулар, уз правилну интерпункцију и правопис;
- изврши синтезу информација и аргумената, прикупљених из различитих извора;
- **напише есеј или извјештај, изосећи предности и мане различитих ставова на увјерљив начин;**
- **напише чланак о филму, књизи или позоришној представи.**

На крају IV разреда ученик/ца је у стању да:

- користи прикладан вокабулар, идиоматске изразе, сложеније језичке структуре уз правилну интерпункцију и правопис;
- правилно структурира текст, јасно повезујући идеје одговарајућим језичким средствима;
- користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (формално писмо, резме, чланак, извјештај, причу, састав у коме износи аргументе за и против неког гледишта);
- **пише критички осврт на књижевно дјело, филм или позоришну представу;**
- **напише есеј или извјештај, методично градећи аргументацију уз одговарајуће наглашавање битних детаља.**

ИСПИТНИ КАТАЛОГ

Језички садржаји

ОРФОГРАФИЈА

Русский алфавит (азбука)

Написание русских букв, отсутствующих в русской кириллице.

Правильное употребление знаков препинания.

ФОНЕТИКА

Сравнение русской фонетической системы с сербской.

Словесное ударение.

Произношение твёрдых и мягких согласных.

Ударные и безударные гласные.

Уподобление согласных по звонкости и глухости.

Оглушение звонких согласных в конце слова.

Упрощение сочетаний групп согласных.

Интонация предложения.

МОРФОЛОГИЈА

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Разряды: нарицательные и собственные существительные, конкретные и отвлечённые, собирательные и вещественные (одушевлённые и неодушевлённые),

Категории: род, число, падеж.

Основные типы склонения существительных.

Первое склонение. Второе склонение. Третье склонение.

Синтаксическая функция имён существительных.

Окончание **-у (-ю)** в предложном падеже единственного числа имён существительных мужского рода.

Окончание **-у (-ю)** в родительном падеже единственного числа имён существительных мужского рода.

Именительный падеж множественного числа на **-а (-я), -ья, -е** имён существительных мужского рода и среднего рода..

Имена существительные на **-онок (-ёнок)**.

Родительный падеж множественного числа с нулевым окончанием имён существительных мужского рода..

Имена существительные среднего рода на **-ие, -мя**.

Имена существительные женского рода на **-ия, -ья**.

Русские фамилии на **-ов, -ев, -ын, -ин**.

Несклоняемые существительные.

Аббревиатуры. Сложносокращённые слова (род и склонение).

Singularia tantum и pluralia tantum.

Имена существительные общего рода.

Переход прилагательных и причастий в существительные (субстантивация)

Двойные окончания в именительном падеже множественного числа у существительных с разным значением.

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

Разряды: качественные, относительные, притяжательные прилагательные.

Категории: род, число, падеж.

Склонение имён прилагательных.

Степени сравнения имён прилагательных.

Полная и краткая формы прилагательных. Образование, употребление и функция в предложении.

Сравнительная и превосходная степени (употребление).

Притяжательные прилагательные типа *медвежий, лисий*.

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Написание числительных и их ударение.

Количественные числительные от 1 до 1000.

Сочетание числительных с существительными.

Обозначение времени (часов и минут) в разговорном стиле.

Порядковые числительные.

Собирательные числительные.

Дробные числительные.

Сложные слова с числительными *пол-* (*полу-*) со значением «половина» и «вторая часть».

Числительные *полтора, полтора́ста*.

Неопределённо-количественные числительные (*много, немного, мало, несколько*).

Употребление числительных в математических действиях: сложение, вычитание, умножение, деление.

МЕСТОИМЕНИЕ

Разряды: личные местоимения *я, мы; ты, вы; он (она, оно), они*.

Отрицательные местоимения: *никто, ничто, никакой, ничей, некого, нечего*.

Неопределённые местоимения: *кто-то, что-то, кто-нибудь, что-нибудь, кто-либо, что-либо, кое-кто, кое-что*.

Определительные местоимения: *сам, самый, весь, любой, каждый*.

Вопросительно-относительные местоимения: *кто, что, какой, который, чей, сколько*.

Притяжательные местоимения: *мой, наш, твой, ваш, его, её, их*.

Притяжательное местоимение: *свой*.

Указательные местоимения: *этот, тот, такой*.

Возвратное местоимение : *себя*.

ГЛАГОЛ

Неопределённая форма глагола.

Спряжение глаголов.

Изъяснительное наклонение (настоящее время, прошедшее время, будущее время).

Категория вида.

Образование видовых пар при помощи приставок и суффиксов.

Супплетивное образование видовых пар.

Неправильные глаголы.

Переходные и непереходные глаголы.

Возвратные глаголы.

Чередование гласных и согласных при спряжении.

Прошедшее время глаголов с инфинитивной основой на согласный.

Глаголы движения.

Глаголы движения с приставками.

Повелительное наклонение.

Сослагательное наклонение.

Деепричастие.

Причастие.

Действительное причастие настоящего времени.

Действительное причастие прошедшего времени.

Страдательное причастие настоящего времени.

Страдательное причастие прошедшего времени (краткие и полные формы).

Страдательный залог.

Двувидовые глаголы.

Глагольное управление.

НАРЕЧИЕ

Определительные и обстоятельственные наречия.

Наречия образа действия, времени, места, причины, меры и степени.

Наречия типа *тихо, по-русски, практически, по-новому*.

Неопределённые наречия.

Образование наречий от других частей речи.

Сравнительная степень наречий.

ПРЕДЛОГ

Предлоги, употребляющиеся с одним, двумя и тремя падежами.

СОЮЗ

Самые употребительные сочинительные и подчинительные союзы и союзные слова (*прежде чем, чтобы, что, который, где* и т.п.).

ЧАСТИЦЫ

Частицы и их роль в предложении.

МЕЖДОМЕТИЕ

Самые употребительные междометия и их роль в предложении.

СИНТАКСИС

Классификация предложений по модальности (утвердительные, вопросительные, отрицательные).

Классификация предложений по структуре (нераспространённые, распространённые, сложные).

Члены предложения.

Главные и второстепенные члены предложения.

Подлежащее. Сказуемое (глагольное и именное).

Дополнение (прямое и косвенное).

Определение (согласованное и несогласованное).

Обстоятельство (места, времени, образа действия, причины, меры и степени).

Структура вопросительного и отрицательного предложения.

Сложносочинённые предложения: соединительные, противительные, разделительные.

Сложноподчинённые предложения с субъектно-предикатной частью, с объектно-изъяснительной частью.

Сложноподчинённые предложения с придаточным предложением времени, места, причины, цели, уступительным, условным, определительным.

Односоставные предложения.

Безличные предложения.

Неопределённо-личные предложения.

Обобщённо-личные предложения.

Инфинитивные предложения.

Номинативные предложения.

Действительный и страдательный обороты.

Причастный оборот.

Деепричастный оборот.

ПИСЬМО И ОРФОГРАФИЯ

Правила переноса слов.

Правописание прописных букв.

Употребление букв **Ъ** и **Ь**.

Правописание приставок, окончаний и суффиксов.

Написание **-нн-** в суффиксах прилагательных.

Правописание двойных согласных.

Правописание прилагательных, образованных от страдательных причастий.

Передача русских слов латинским шрифтом.

Употребление запятой в сложносочинённых и сложноподчинённых предложениях, вводных и вставных словах и предложениях, в составных союзах.

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ

Продуктивные приставки и суффиксы.

Продуктивные суффиксы имён существительных.

Суффиксальное образование прилагательных со значением степени качества.

Продуктивные суффиксы качественных прилагательных.

Продуктивные суффиксы относительных прилагательных.

Суффиксальное образование существительных и прилагательных со значением субъективной оценки.

Словообразование глаголов.

Суффиксация и префиксация.

ЛЕКСИКОГРАФИЯ

Структура толковых словарей и пользование ими.

Структура двуязычных словарей и пользование ими.

Словари синонимов, антонимов, омонимов.

Фразеологические словари.

Орфографические словари.

Энциклопедические словари.

Словари литературных терминов.

Лингвистические словари и пользование ими.

Энциклопедии и пользование ими.

ЛЕКСИКОЛОГИЯ

Синонимы, антонимы, омонимы. Полисемия.

Фразеологические обороты.

ВЈЕШТИНЕ	КОМУНИКАЦИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ
<p>ВЈЕШТИНЕ</p> <p>Слушање Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије суштину и поједине информације у различитим врстама аутентичних говорних текстова, као што су упутства, вијести, обавјештење, оглас, извјештај, коментар, говор, прича, неформалан разговор, интервју, дискусија, квиз, радио- драма, - резимира главне идеје текста, конкретног или апстрактног, - уочава ставове, идеје, мишљења и емоције, - разумије и оно што није експлицитно наведено. <p>Говор Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - има коректан изговор, правилно наглашава ријечи и користи одговарајућу интонацију, - споразумијева се у свакодневним говорним ситуацијама и у интеркултуралним околностима, - остварује комуникацију коришћењем одговарајућих језичких средстава (лексика, граматика, регистар), - повезано и јасно излаже о познатој теми. <p>Читање Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознаје врсту и намјену текста, - разумије суштину и поједине информације у аутентичним писаним текстовима, као што су писма, брошуре, новински чланци, књижевни текстови, - разумије везе између дијелова текста, - закључује о значењу непознате ријечи из контекста, - препознаје ставове и емоције који нијесу експлицитно наведени, - разумије смисао краћих књижевних и поетских текстова. <p>Писање Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи прикладан вокабулар, идиоматске изразе, сложеније језичке структуре уз коректну интерпункцију и правопис, - логично структурира текст, јасно повезујући идеје одговарајућим језичким средствима, - користи одговарајући регистар у писању различитих врста текстова (формално писмо, резиме, чланак, извјештај, прича, састав у којем износи аргументе за и против неког гледишта), - пише кратки критички осврт на књижевно дјело, - пише есеј или извјештај, методично градећи аргументацију уз одговарајуће наглашавање битних детаља. 	<p>ДРУШТВЕНИ КОНТАКТИ Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - познаје фразе које се користе при упознавању, представљању, поздрављању приликом доласка и одласка, формалном и неформалном ословљавању, честитању. <p>ТРАЖЕЊЕ И ДАВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - размијењује, провјерава и потврђује информације, поставља питања и одговара на њих, - набраја, даје дефиниције, описује људе, мјеста, предмете, процесе, приповиједа. <p>ИЗРАЖАВАЊЕ СТАВОВА, ЕМОЦИЈА, МОДАЛНОСТИ Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изражава ставове, мишљење, увјерења; слагање/неслагање, увјереност, несигурност, сумњу, одобравање/неодобравање, протест - изражава модалност; степен вјероватноће, могућност/немогућност, неопходност, обавезу, способност, дозволу, жељу, намјеру, - изражава емоције; задовољство/незадовољство, срећу, тугу, страх, охрабрење, бол, забринутост, изненађење, захвалност, жаљење, интересовање, незаинтересованост. <p>ДОГОВАРАЊЕ И УБЈЕЂИВАЊЕ Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предлаже заједничке активности, прихвата/одбацује приједлог, даје упутства, изражава молбу, сугестију и прихвата је или одбија, тражи и нуди помоћ, одговара на захтјев, савјетује, препоручује, критикује, упозорава, тражи и даје дозволу, забрањује, позива, прихвата/одбија позив. <p>ОРГАНИЗАЦИЈА ДИСКУРСА Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - започиње и мијења тему, узима ријеч, - изражава своје мишљење, набраја, наводи примјере, прави поређења, истиче, износи претпоставке, изражава узрок и последицу, даје дефиниције, резимира, тражи мишљење, доноси закључке, - износи и брани своје мишљење аргументима и објашњењима. <p>ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ПРОБЛЕМА У КОМУНИКАЦИЈИ Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тражи да се исказ понови, тражи објашњење, тражи да се ријеч напише, - зна да разјашњава евентуалне нејасноће у комуникацији.

8. НАЧИНИ ПРОВЈЕРАВАЊА ЗНАЊА И ОЦЈЕЊИВАЊЕ

У средњој школи се употребљавају следеће врсте провјеравања знања:

1. Дијагностичко провјеравање, којим утврђујемо шта ученици/це знају и који су недостаци у њиховом знању. Резултате дијагностичког провјеравања не оцјењујемо, нити их користимо за различите облике рангирања ученика/ца.

2. Редовно провјеравање је такво провјеравање које се примјењује у току читаве наставне године. Њим утврђујемо како ученици/це постижу циљеве наставе језика и какав је напредак појединих ученика/ца. Тај облик оцјењивања је најчешћи.

3. Коначно провјеравање знања обично се примјењује на крају наставне године, или на крају вишегодишњег периода, ако желимо да утврдимо како су ученици/це у цјелини развили/е знања и способности. У гимназији се коначно провјеравање знања обавља помоћу екстерног испита на матури.

На сваком часу при понављању градива наставник/ца индиректно провјерава и напредовање ученика/ца у савладавању градива. Тако ученици/це добијају повратну информацију о томе како су то научили/е и шта треба још да раде. На тај начин се долази до слике знања ученика/ца у разреду. Наставнику/ци постаје јасно којим ученицима/цама треба још додатних вјежби.

У складу с постојећим правилима неопходно је вршити контролу пређеног градива више пута усмено и писмено. Оцјене, које се дају крајем наставне године и уписују у одређени докуменат, представљају завршну оцјену знања и користе се за уписивање у виши разред или следећи степен образовања.

Разумијевање одслушаног и писаног текста

Текстови за слушање и читање треба да буду прилагођени узрасту ученика/ца, њиховим интересовањима и језичком знању. Ученици/це слушају различите врсте аудио и видео снимака. Говорници користе стандардни изговор, а брзина снимљеног говора постепено се приближава аутентичном говору. Прије слушања и читања ученици/це гледају задатке којима провјеравамо вјештине (разумијевање суштине, појединости, тражење одређених информација...) да би усредсредили пажњу. Упутства треба да буду јасна и недвосмислена, а задаци треба да садрже примјер. Код провјеравања разумијевања слушаног и писаног текста не оцјењујемо познавање правописа и граматике. Текстови који се читају наглас нијесу примјерени за провјеравање вјештина слушања и читања, а исто тако гласним читањем не провјеравамо разумијевање текста, већ само изговор и способности изражајног читања.

Разумијевање одслушаног и писаног текста провјеравамо усмено и писмено: одговорима на питања, писањем биљешки, попуњавањем празнина издвојеним дијеловима текста, задацима вишеструког избора, тачно/нетачно, давањем наслова дијеловима текста, повезивањем датих наслова с дијеловима текста.

Провјеравање вјештине говора

Ученик/ца треба што више да говори на часу страног језика. Активности којима провјеравамо вјештину говора углавном су интерактивне. Комуникација се одвија међу ученицима/цама или између наставника/це и ученика/ца. Технике рада су играње улога, дијалог или разговор, али и монолог, на примјер, презентација, извјештај, опис. Активности могу бити везане за текст или слику.

Елементи говора које оцјењујемо су:

- правилност изговора,
- богатство и употреба фонда ријечи,
- граматичка правилност,
- структура реченице (ред ријечи),
- креативност и сналажење у новим ситуацијама,
- правилна употреба комуникацијских стратегија,
- примјереност говора с обзиром на саговорника, сврху комуникације и околности, течност говора,
- самостално и јасно изражавање мисли,
- познавање теме.

Током говорних активности усредсређујемо се само на неке од елемената. Сви елементи и критеријуми за оцјењивање морају бити познати ученицима/цама, тако да сами/е оцијене своје знање. Наставник/ца повремено може да сними говор ученика/ца на аудио или видео касету, како би ученици /це сами/е уочили/е квалитет и слабости свог говора. Ученици/це морају имати довољно времена да размисле и одговоре. Наставник/ца не исправља ученика/цу током активности, већ даје повратну информацију одмах послје активности или посредно, тако да припреми активности којима отклања грешке.

Провјеравање способности писменог изражавања

Способност писменог изражавања провјеравамо различитим типовима задатака који могу бити вођени и слободни, а ученици/це их пишу на часу или раде као домаћи задатак. Ученике/це треба упознати с методичким приступом писању. Њима се мора пружити могућност да своје радове више пута прегледају. Код исправљања писаних задатака наставник/ца истиче добре стране и означава недостатке. Радове могу да прегледају и други/е ученици/це. Грешке које превазилазе ниво знања ученика/ца подвлаче се, али се не оцјењују.

Елементи које оцјењујемо су:

- јасноћа изражавања мисли,
- познавање и обрада теме,
- прикладност поруке с обзиром на читаоца и циљ комуникације,
- богатство и прикладност фонда ријечи,
- структура реченице (ред ријечи),

- структура пасуса (одломка),
- кохерентност састава,
- елементи кохезије (замјенице, синоними, везници),
- језичка правилност,
- читкост рукописа,
- правопис.

Познавање правописа може се провјерити диктатом. Наставник/ца први пут чита текст ради информације, затим ученици/це пишу, а током трећег читања ученици/це исправљају грешке.

Провјеравање познавања граматике и фонда ријечи

Познавање граматике и фонда ријечи провјеравамо усмено и писмено, по правилу у контексту. Врсте за провјеравање језичких способности су:

- уређивање измијешаних дијелова реченице,
- задаци вишеструког избора,
- допуњавање појединих реченица (с датим избором или без њега),
- трансформација реченица,
- повезивање дијелова исказа,
- проширивање датих ријечи у реченице или текстове.

Домаћи задаци и њихова израда

Домаћи задаци представљају самосталан рад ученика/ца по упутствима предметног наставника/це. Све часове страног језика прате домаћи задаци. Њима се утврђује оно што је рађено на часу с циљем да се продубе знања, вјештине и навике.

Домаћи задаци по обиму треба да буду кратки, по тежини осредњи и тематски разноврсни. Они треба да проистичу из онога што је обрађивано или утврђивано на часу, да буду веза активности у учионици и самосталног рада ученика/ца. Треба их задавати по програму и редовније контролисати и вредновати квалитет израде, развијајући код ученика/ца навику да их раде редовно и уредно. Ради образовног и васпитног циља, домаће задатке повремено треба давати по групама, јер ученике/це подстичу на дружење, дијељење обавеза и упућују их на тимски рад.

Разликујемо домаће задатке које ученици/це раде по обрасцу, као што су:

- подражавање обрасца који је задат,
- самостални рад у оквиру задатог обрасца,
- самостално допуњавање, разрађивање датог обрасца.

Домаћи задаци се морају планирати и објаснити ученицима/цама да знају шта раде и како раде. Облике домаћих задатака треба мијењати тако, што се на часу прво мора урадити тип домаћег задатка, а онда задати. Да се ученици/це

не би преоптеретили/е, домаћи задаци не треба да буду тежи од задатака на часу. Ученицима/цама се по правилу, не даје за домаћи задатак оно што нијесу учили на часу.

Провјеравање домаћег задатка треба вршити на почетку сваког часа, на основу домаћих задатака слабијих, односно просјечних ученика/ца.

Предметни наставник/ца је у обавези, бар једном мјесечно да прегледа свеску за домаћи задатак сваког/сваке ученика/це. Домаћи задатак се даје обично неколико минута пред крај часа, а никако кад звони за крај часа или после краја часа.

Школски писмени задаци

У гимназији из страног језика раде се два писмена задатка, по један у полугодишту. Писмени задатак се ради према утврђеном плану. Рад на писменом задатку траје два школска часа.

Писмени задаци треба да садрже више елемената, из наставног градива за протекли период, грађираних по тежини. Ако најмање 50% ученика/ца не уради писмени задатак за позитивну оцјену, он се мора поновити.

Лектира

Циљ лектире је да се ученици/це оспособљавају за разумијевање текста на страном језику, за информативно читање и осамостаљивање у раду. Обраду лектире никако не треба изједначавати с интензивном обрадом текста из уџбеника, нити текстове предвиђене за лектуру читати на часу. Они су предвиђени за самосталан рад код куће, а на часу се он само сумира.

Вријеме које треба посветити обради лектире није строго одређено, јер зависи и од квалитета ученика/ца и од расположивог наставног времена. Оријентационо, за фонд од три часа недјељно лектури треба посветити 6-8 часова годишње, а за фонд од два часа, 4-6 часова. Зависно од конкретне ситуације при годишњем планирању, наставник/ца ће утврдити њихов број.

Обавезни начини оцјењивања знања

Оцјењивање знања и способности може се надовезати на провјеравање знања. У том случају не ради се само о повратној информацији, већ о договореном запису у одговарајући службени документ. Позитивне оцјене добијене провјеравањем знања, у договору с учеником/цом, наставник/ца може уписати као једну од оцјена. У једном класификационом периоду ученик/ца има најмање једну, а највише двије оцјене на писменом дијелу, и најмање једну, а највише двије оцјене из усменог дијела. Датум и начин оцјењивања наставник/ца најављује унапријед.

Код оцјењивања знања уважавамо сљедеће принципе:

- свако провјеравање знања није оцјењивање,
- технике оцјењивања (типови задатака) су познате ученицима/цама,

- упутства за израду задатака су јасна,
- критеријуми оцјењивања су договорени и познати,
- оцјењује се знање, а не незнање,
- ученике/це такође подстичемо да сами/е учествују у оцјењивању,
- репродукција граматичких правила није предмет оцјењивања.

Коначна оцјена састављена је од свих оцјена током наставне године. С обзиром на постављене циљеве предмета она осликава напредовање ученика/ца и однос према предмету који се показује у активности на часу. Коначна оцјена се не добија израчунавањем аритметичке средине.

Ученици/це гимназије полажу матурски испит из страног језика као обавезног предмета, у складу с важећим Правилником о матурском испиту. О полагању матурског испита из страног језика (руског језика) на стандардном или вишем нивоу ученици/це се одлучују у III разреду.

9. РЕСУРСИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ

За реализацију наставног програма разликујемо материјалне услове, стандарде и нормативе и оквирни списак литературе и других извора.

а) Материјални услови

Ресурси за реализацију наставног програма су материјални и просторни услови, опрема и учила, организациони захтјеви и уџбеници.

Да би се настава руског језика квалитетно изводила потребно је да школа (гимназија) обезбиједи солидне материјалне услове за опремање специјализоване учионице видео-рикордерима, ТВ пријемницима, приручном библиотеком. Настава треба да се одвија у учионици која је опремљена графоскопом, касетофоном и визуелним наставним средствима (постери, плакати итд.).

б) Стандарди и нормативи

Настава руског језика требало би да се изводи у посебној учионици. Било би добро да уз учионицу постоји и кабинет за наставника/цу опрему и учила. Ту би требало имати графоскоп, касетофон, телевизор, видео рикордер, компјутер. Потребно је повремено користити рачунарску радионицу за обучавање на интернету. Препоручујемо да је за учениково/цино успјешно напредовање у настави неопходан рад у мањим групама од 10 до 20 ученика/ца (Закон о гимназији).

в) Оквирни списак литературе и других извора

Списак литературе и других извора бира предметни наставник/ца према слободном избору. Наставнику/ци се даје слобода избора да поред обавезних уџбеника, које је препоручило и одобрило Министарство просвјете и науке, може користити и друге методе и приручнике за остваривање планираних циљева.

Списак основне литературе из опште методике за наставнике руског језика

1. Димитријевић др Наум, **Метод у почетној настави страних језика**, Београд, Завод за издавање уџбеника СРС, 1966, 208 стр.
2. Димитријевић Наум; **Заблуде у настави страних језика**, Сарајево, ИГКРО «Свјетлост» ООУР Завод за уџбенике, 1979, 168 стр.
3. Костић Стојадин, **Методика наставе руског језика**, Сарајево, Завод за издавање уџбеника, 1968, 174 стр.
4. Ладо Роберт, **Настава страних језика**, Сарајево, «Свјетлост», 1968, 282 стр.
5. Митропан Петар, **Методика наставе руског језика**, Београд, Завод за издавање уџбеника СР Србије, 1963, 125 стр.
6. Николић Вера, **Проблеми у настави руске лексике**, Београд, Филолошки факултет БУ, Монографија, књига XLVIII, 1979, 127 стр.
7. Радошевић Наталија, **Процес усвајања сродног (руског) језика у српскохрватској говорној средини**, Нови Сад, Штампарија Универзитета, 1973, 204 стр.
8. Радошевић Наталија, **Функција школског уџбеника у свјетлости савремене науке**, Уџбеник руског језика, Београд, Научна књига, 1970, 204 стр.
9. Скљаров др Михо, **Методика наставе руског језика и књижевности**, Загреб, Свеучилиште, Филозофски факултет, 1969, 280 стр.
10. Шамић др Мидхат, **Методика наставе и техника учења живих језика**, Сарајево, Свјетлост, 1959.
11. Шекуларац Божидар, **Настава страних језика**, Никшић, «Унирекс», 1992., 230 стр.
12. Кологривова С. В., **Ведите урок по-руски**, Москва, «Русский язык», 1977, 52 стр.
13. Николић Вера, **Методика наставе руског језика с практикумом**, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1996.
14. Щерба Л. В., **Преподавање иностраних језика у средњој школи, Общи вопросы методики**, Москва, Высшая школа, 1974, 112 стр.
15. Костомаров В. Г., Митрофанова О. Д., **Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам**, Москва, «Русский язык», 1977, 52 стр.
16. Баранова М. Т., **Методика русского языка**, Москва, «Просвещение», 1990.

При изради овог наставног програма за руски језик коришћена је сљедећа литература:

1. David Little i Radka Perclova, **Zajednički evropski okvir za žive jezike**, Podgorica, 2003.
2. David Little i Radka Perclova, **Evropski jezički portfolio za nastavnike i mentore**, Podgorica, 2003.
3. **Основе за обнову наставних планова и програма за средње школе**, Подгорица, 2003.
4. **Словеначки програм њемачког језика за средње школе**, Љубљана, 2003.
5. **Нацрт програма Републике Србије**, Београд, 2003.

Уџбеници и уџбеничка литература

Критеријуми за избор уџбеника су аутентичност текста, могућност садржајног повезивања, степен мотивације и интересовања, старосна структура ученика/ца.

У гимназијама Црне Горе за руски језик користе се сљедећи уџбеници с касетама и приручницима:

1. др Александар Терзић, Марија Межински и мр Ивана Секички: **Руски језик за гимназије (I - IV разред)**
2. др Богољуб Станковић: **Школски руско-српски речник за средњу школу**
3. Марија Межински: **Руски језик – лектира за I-IV разред гимназије**
4. мр Дојчило Рудан: **Руски језик- граматичка вјежбања за I-IV разред гимназије**

Све уџбенике и приручнике за руски језик издаје Завод за уџбенике наставна средства, - Београд.

10. ПРОФИЛ И СТРУЧНА СПРЕМА НАСТАВНИКА/ЦА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА/ЦА

У гимназијама Црне Горе наставу руског језика изводе професори/професорице руског језика који/е су завршили/е Филолошки или Филозофски факултет, групу руски језик и руску књижевност (*Закон о гимназији*).

Професори/професорице руског језика стручно се усавршавају, добијају годишње извјестан број једномјесечних стипендија, користећи их на љетњим школама руског језика у Москви и Санкт-Петербургу. Стипендије додјељује Министарство образовања Руске Федерације у сарадњи с Министарством просвјете и науке Црне Горе, посредством Завода за међународну научну, просвјетно-културну и техничку сарадњу Црне Горе.

ПРИЛОГ

ПРЕПОРУКЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ НАСТАВНОГ ПРОГРАМА ЗА РУСКИ ЈЕЗИК

Наставни програм првог страног језика (руског) намијен је општој гимназији, те обезбјеђује континуитет учења страног језика који је ученик/ца започео/ла од IV разреда основне школе. Зато је неопходно да предметни наставник/ца руског језика, који/а предаје руски као први страни језик у гимназији, проучи програм основне школе и детаљно упозна захтјеве и препоручене облике рада на том нивоу наставе, како би прелаз из основне школе у гимназију остварио/ла без већих потешкоћа за ученике/це у усвајању градива.

С обзиром на сву комплексност наставе страног језика, као и чињеницу да се у програмима експлицитно не појављују сви сегменти који се у реализацији морају обухватити, препоручујемо да се укупан годишњи фонд часова планира према овим сегментима (постојећи образац за планирање годишњег распореда градива и мјесечни планови рада није најбоље ријешен за стране језике, те би га требало иновирати према савременијим захтјевима): *текстови, језичко градиво, писане вјежбе, вјежбе усменог изражавања, школски писани задаци, задаци за контролу знања ученика/ца, пјесме за пјевање, меморисање и рецитације, логичка анализа пословице, лектира, руска књижевност, утврђивање знања ученика/ца и пређеног градива, систематизација усвојеног знања, тест задаци и резервни часови.*

Ово је само једна од могућности и не омета наставника/цу да у складу с конкретном ситуацијом, али и специфичностима руског језика, повећа или смањи број предложених часова у појединим сегментима, те да успостави равнотежу коју сам/а сматра оптималном.

Ова упутства имају за циљ да укажу на, евентуално, нејасно исказане програмске садржаје, а не да замијене употребу методике наставе страних језика, а још мање да ослободе наставника/цу обавезе да консултује одговарајућу стручно-методичку литературу, прати свакодневну наставну праксу, и користећи властито и туђе искуство, обогаћују наставни процес новим облицима рада и усавршавањем организације часа.

Предметни програм **РУСКИ ЈЕЗИК, први страни језик** за општу гимназију израдила је Комисија у следећем саставу:

проф. др **Маријана Киршова**, председник

Мирољуб Ралевић, члан

Вера Табаш, члан

Нада Кривокапић, члан